

Osastopäällikkö, Ylijohtaja
Sabina Lindström
Liikenne- ja viestintäministeriö

Arvoisa ylijohtaja Lindström

Itä- ja Pohjois-Suomen huippukokouksessa Kuopiossa esittelitte puheenvuorossanne valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimista. Kyseinen suunnitelma on erityisen tervetullut ja tärkeä perustyö koko Suomen kestävänsä kasvun kehittämisessä, elinvoiman ja hyvinvoinnin sekä kansainvälisen kilpailukyvyyn rakentamisessa – myös täältä Itä-Lapista idän ja lännen portilta, EU:n itärajalta ja arktiselta alueelta asiaa tarkasteleville.

Lapissa liikenne perustuu pääasiassa maantieliikenteeseen, jonka erityispiirteitä ovat pitkät etäisyydet ja haastavat luonnonolosuhteet. Lapin tieverkko vanhenee ja teiden kunto rapistuu. Erityisen tärkeää on varmistaa maantieliikenteen turvallisuus ja edellytykset elinkeinoelämän kuljetuksille, mm. puu-, malmi- ja matkailuliikenteelle. Näillä kaikilla on huomattava merkitys koko maan bkt:lle ja kansainväliselle kaupalle, joten on perusteltua ja kannattavaa turvata Lapin teiden ylläpitoon tarvittavat yhteydet ja resurssit myös tulevassa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa. Nykyisellään Lapin kaivos- ja metalliteollisuuden vuotuinen liikevaihto on 5 000 miljoonaa euroa, metsäbiotalouden noin 1300 miljoonaa euroa ja matkailun noin 1000 miljoonaa euroa (kasvu 20%) ja maa- ja porotaloustuotannon noin 340 miljoonaa euroa.

Itä-Lapin elinkeinoelämän valtaväyliä ovat Kantatie 82 (Vikajärvi-Kemijärvi-Salla-Venäjänsä kansainvälinen rajanylityspaikka), Valtatie 5 ja raideliikenne sekä tietoliikenneyhteydet.

Aivan erityisen suurta huolta Itä-Lapissa kannetaan Kantatie 82 erittäin heikosta kunnosta, tie on kulunut urille ja murenee. Tie on rakennettu 1960-luvun alkupuolella. Liikennemäärä on kasvanut jatkuvasti teollisuuden puutavarakuljetusten, Rovajärven ampuma-alueen, matkailun ja Sallan kansainvälisen (EU-Venäjä) raja-aseman liikenteen vuoksi. Kemijärvellä kesäkuussa ympäristö-, vesitalous- sekä aloittamisluvan saanut Boreal Biorefin suunnittelema biojalostamo sekä Savukoskelle kaavailtu Soklin kaivos ja muut Itä-Lapin malmivöhykkeen kohteet lisäävät kuljetuksien määrä kantatie 82:lla huomattavasti lähitulevaisuudessa. Kantatien kunto ja leveys eivät ole riittäviä tämän päivän vaatimuksiin ja liikenteelle.

Paikallisena pullonkaulana Soklin kaivoshankkeen valmistelussa on maantieyhteys **Martin kylän ja Soklin kaivoalueen välillä Savukoskella**. Tie on tarpeen kunnostaa viipymättä, koska tie on tarpeellinen jo hankkeen investointivaiheessa. Yaran 16.4. antaman lehdistötiedotteen mukaisesti yhtiö on aloittanut uudelleen Sokli-hankkeen teknistaloudelliset selvitykset ja pyrkii tekemään lopullisen investointipäätöksen vuonna 2021. Suomen eduskunta on jo UKK-lain perusteluissa 1980-luvun alussa edellyttänyt Martti-Sokli-tien peruskorjausta. Tie on merkittävä myös puunkorjuun kannalta. Tien ongelmana ovat jo pitkään olleet sekä kelirikokovauriot että kevät- ja syyspainorajoitukset.

Tien korjaamatta jättäminen ennen rakentamisen ja malmikuljetusten aloittamista olisi kestämätöntä myös muiden tien käyttäjien kannalta. **Itä-Lapin kunnat esittävät neuvotteluiden käynnistymistä välittömästi Sokli-Martti-tien peruskorjauksesta.**

Valtatie 5:n liikennemäärää lisäävät Keski-Lapissa Sodankylässä ja Kittilässä toimivat kaivokset sekä puutavara- ja matkailuliikenteen kasvu. Valtatie 5:ttä käytetään kansainvälisiin kuljetuksiin Sallan rajanylityspaikan kautta ja erityisesti pohjoinen-etelä -liikenteeseen, koska Valtatie 4 on ruuhkautunut. Kainuun, Koillismaan, Itä-Lapin ja Keski-Lapin puunjalostus, kaivos-toiminta, rajanylitys Venäjälle sekä koko Lapin matkailuelinkeinot tarvitsevat tietä. Valtatie 5:n kytkeminen runkoverkkoon Kajaanista Kuusamon kautta Kemijärvelle ja Sodankylään on perusteltua keskeisten vientiteollisuuden, tulevaisuudenalojen, kasvavien liikennemäärien sekä sujuvien ja turvallisten yhteyksien vuoksi.

Lentokentiltä (Rovaniemi ja Kuusamo) ja rautatieasemalta/junalta (Kemijärvi) **toimivat liityntäkuljetukset** ovat Itä-lapin vahvasti kasvavan matkailun elinehto. Samalla ne palvelevat paikallisia asukkaita. Nämä kuljetukset vaativat myös valtion tukea.

Tietoliikenneyhteyksien rakentamiseen tarvitaan myös yhteistyötä ja erillisrahoitusta, koska markkinaehtoisesti niiden rakentaminen ei onnistu Itä-Lapissa. Alueen väestö ja yritykset, digitalisoituvat julkiset palvelut, kuten sote-, koulutus- sekä tiede- ja tutkimusyksiköt sekä kansainvälisen vientiteollisuuden alat tarvitsevat toimiakseen nopeita ja turvallisia tietoliikenteen yhteyksiä.

Raideliikenteen kehittäminen Lapissa edistää Suomen tavoitteita mm. ilmaston hiilipäästöjen suhteen, parantaa tuotteiden ja palveluiden kansainvälistä kilpailukykyä, saavutettavuutta ja yhteyksiä. Radan sähköistäminen Kemijärvelle Patokankaan teollisuusalueelle on merkinyt erittäin paljon nykyiselle vientisahatoiminnalle, tulevalle biojalostamoinvestoinnille samoin kuin matkailuinvestointien liikkeellelähdölle ja kävijämäärille Itä-Lapin ja Koillismaan matkailukeskuksissa (Pyhä, Luosto, Salla, Suomu, Ruka, Riisi). Radan sähköistäminen Kemijärvelle on yksi erinomainen esimerkki toimivasta ja kannattavasta valtion ja alueen yhteistyöstä. Tulevassa liikennejärjestelmäsuunnitelmassa olisi perusteltua tarkastella raideliikenteen kehittämisvaihtoehtoa Kajaanista pohjoiseen Kemijärvelle ns. Itäratana, joka yhdistäisi koko Suomen kehäradaksi ja tekisi uutena yhteytenä tilaa myös länsirannikon raideliikenteeseen. Liikennejärjestelmäsuunnitelmassa tulee myös ottaa huomioon ratayhteys Sallan rajalle, josta on mahdollisuus rakentaa raideyhteys Sokliin ja Venäjälle. Tämä yhteys mahdollistaa puu- ja malmikuljetusten käynnistämisen rautateitse.

Toivomme, että voitte ottaa huomioon edellä esitettyjä asioita liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisessa ja että tulevaan yhteistyöryhmään tulee edustaja myös Lapista, esim. Lapin ELY-keskuksesta. Itä-Lappi alueena on valmis yhteistyöhön ja tukemaan em. asioiden valmistelussa ja suotuisan yhteisen ratkaisun löytymisessä.

Lea Koskela
Hallituksen pj.
Itä-Lapin kuntayhtymä

Dina Solatie
Johtaja
Itä-Lapin kuntayhtymä